

KURSPLAN

Kursens namn: Specialpedagogik 11-50 poäng
Specialpedagogisk påbyggnadsutbildning
med inriktning mot utvecklingsstörning

Kurskod: SPU010

1. BESLUT

Denna kursplan är fastställd av institutionsstyrelsen vid institutionen för specialpedagogik, Lärarhögskolan i Stockholm 1993-06-23.

2. FÖRKUNSKAPSKRAV

Fullgjord lärarutbildning. Yrkesverksamhet: sammanlagt minst tre år på minst halvtid efter genomgången grundutbildning inom yrkesområde som grundutbildningen förberett för.

3. MÅL

3.1 Övergripande mål - specifika för inriktning mot utvecklingsstörning

Syftet med utbildningen inom inriktningen utvecklingsstörning är att:

- * ge kunskaper om personlighetsstruktur, personlighetsdynamik och personlighetsutveckling hos personer med psykisk utvecklingsstörning, hjärnskada och autistiskt eller autismliknande tillstånd. Detta sker utifrån ett utvecklingspsykologiskt, psykodynamiskt och psykosocialt perspektiv
- * ge kunskaper om hinder som kan föreligga för en utveckling av personligheten
- * främja studenternas personliga utveckling och därigenom öka förutsättningarna att möta olika krav i yrkesrollen
- * skapa beredskap för pedagogiska insatser för ovan nämnda grupper

4. INNEHÅLL

Utbildningens innehåll skall, inom given ram (60 poäng), väljas ut och struktureras så att undervisningsresurser och studieinsatser tillsammans med studenternas tidigare utbildning och erfarenheter ger fördjupade kunskaper och en god förberedelse för arbete inom olika verksamhetsområden som kräver ett kvalificerat specialpedagogiskt kunnande.

Gemensam specialpedagogisk introduktionskurs (10 poäng)
Kurskod: SPE010

Valbara kurser 2x5 poäng. (Se separata kursplaner)

4.1 Specialpedagogisk verksamhet bland barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning (10 poäng)

Delmål:

Studenterna skall:

- * ha insikt i utvecklingsprocessen för individer med utvecklingsstörning i ett livslångt perspektiv
- * ha förståelse för hur denna påverkar människors totala livssituation
- * utifrån en helhetssyn ha utvecklat sin kunskap om bedömning av utvecklingsnivå och funktionella svårigheter hos människor med utvecklingsstörning
- * ha kunskaper om kommunikationsprocessen och alternativa kommunikationsmetoder
- * ha utvecklat sin förmåga att använda insikterna i ett specialpedagogiskt arbete
- * känna till olika inlärningsteorier och förstå deras betydelse vid planering av pedagogiska insatser
- * ha utvecklat ett aktivt intresse för skilda pedagogiska riktningar och alternativa synsätt och kritiskt kunna granska deras användbarhet
- * ha fördjupade kunskaper om språk- och språkutveckling, läs- och skrivutveckling samt matematikinlärning
- * under utbildningen utveckla kunskap om såväl den egna som andra kulturer för att känna samband och respekt för andra människor och kulturer
- * med utgångspunkt i det ansvar föräldrarna har förstå betydelsen av att samverka med och stödja samarbetet mellan elevernas föräldrar, så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet
- * ha god kännedom om aktuella läroplaner/kursplaner och efter analys kunna tillämpa dessa
- * ha tillägnat sig psykologiska, pedagogiska, sociologiska och medicinska kunskaper om tilläggshandikapp och olika former av psykiska särdrag, autism och autismliknande tillstånd
- * ha insikt om psykologiska och pedagogiska konsekvenser för människor som förvärvat en hjärnskada (nyskadade personer)

Innehåll

- * Begåvning och begåvningshandikapp
- * Identitet och utvecklingsprocessen
- * Helhetssyn på människans utveckling
- * Kontakt, kommunikation och social förmåga
- * Kommunikativ utveckling - språk och språkutveckling, tal- och språksvårigheter
- * Läs- och skrivundervisning för människor med begåvningshandikapp
- * Matematikundervisning för människor med begåvningshandikapp
- * Invandrarproblem i förhållande till människor med begåvningshandikapp
- * Motoriska störningar - habiliteringsåtgärder
- * Pediatrik
- * Alternativa kommunikationsmodeller
- * Barn- och ungdomspsykiatri
- * Särskolans läroplaner/kursplaner. Aktuella dokument inom undervisningssektorn
- * Boende, skola och fritid/heldygnsomsorg
- * Flerhandikapp - psykologiska och pedagogiska konsekvenser
- * Autism och autismliknande tillstånd - psykologiska och pedagogiska konsekvenser
- * Förvärvat hjärnskada - psykologiska och pedagogiska konsekvenser
- * Arbetslivsfrågor, arbetsmarknadspolitik
- * Fältstudier

4.2 Pedagogisk handledning och konsultation, vägledning (5 poäng)

Delmål

Studenterna skall:

- * öka sin självkännedom och beredskap att gå in i handledande och vägledande uppgifter

- * i samarbete med övrig personal utveckla kunskaper om och förmåga att genomföra ett handledande och vägledande arbete

Innehåll:

- * Teorier om handledning och konsultation, vägledning
- * Definitioner av de olika begreppen
- * Praktiskt arbete kring samtals- och handledningsmetodik
- * Grupprocesser
- * Samtalsmetodik-föräldrasamverkan
- * Fältstudier

4.3 Praktik/fältstudier (10 poäng)

Delmål:

Målet med praktiken/fältstudierna är att utifrån den teoretiska undervisningen ge studenterna kontakter och erfarenheter som vidgar perspektivet på barn/ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning och deras situation i samhället. De skall bli väl förtrogna med sin kommande yrkesroll, teoretisk, praktiskt och kommunikationsmässigt.

Innehåll:

Praktiken/fältstudierna kan förläggas vid habiliteringsverksamhet (lekotek), sjukhus, särskolans olika verksamhetsområden, den obligatoriska och frivilliga särskolan. Praktiken kan även förläggas till dagcenter och olika specialinstitutioner/ specialskolor. En stor del av praktiken skall genomföras vid hemskola/verksamhet. Under praktiken kan dels direkt handledning ges men även kunskap om konsultations- och handledningsmetodik. I praktiken läggs in prövning av vissa metoder i direkt anslutning till den forskningsmetodiska kursen.

4.4 Forskningsmetodisk kurs (5 poäng)

Delmål

Studenterna skall:

- * ha grundläggande kunskaper i forskningsmetodik som ligger till grund för det skriftliga examensarbetet
- * ha möjlighet att utveckla sin förmåga till självständigt och kritiskt tänkande
- * ha förmåga att analysera och skriftligt formulera erfarenheter och kunskaper

Innehåll:

- * Allmän introduktion i forskningsmetodik
- * Etiska frågeställningar
- * Vetenskapsteori
- * Insamlingsmetoder
- * Bearbetningsmetoder (kvantitativ och kvalitativ metod)
- * Rapportskrivning
- * Opponentfunktion

4.5 Skriftligt examensarbete (10 poäng)

Delmål:

Studenterna skall:

- * utveckla sin förmåga till självständigt och kritiskt tänkande och förmåga att analysera och formulera erfarenheter och kunskaper.
- * utföra ett arbete som utgör en grundläggande introduktion till vidare forskningsinriktade studier inom verksamhetsområdet och skapa motivation till och beredskap för att medverka i forsknings- och utvecklingsarbete.

Det skriftliga examensarbetet väljs enligt den studerandes intresse och verksamhetens behov. Arbetet kan ägnas åt fördjupade studier inom området som anknyter till den studerandes kommande arbetsuppgifter. Examensarbetet skall grundas på forskningsmetodisk kunskap och kan omfatta litteraturstudier, deltagande i forskningsprojekt, utarbetande av metodanvisningar och fältstudier etc och skall genomföras under handledning. Examensarbetet skall mynna i en skriftlig produkt.

5. UPPLÄGGNING av hela utbildningen

5.1	Gemensam specialpedagogisk introduktionskurs.....	10 poäng
5.2	Specialpedagogisk verksamhet bland barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning.....	10 poäng
5.3	Handledning och konsultation, vägledning	5 poäng
5.4	Praktik/fältstudier	10 poäng
5.5	Forskningsmetodisk kurs.....	5 poäng
5.6	Skriftligt examensarbete	10 poäng
5.7-8	Valbara kurser (5x5 p).....	10 poäng

Utbildningen är uppdelad på en högskoleförlagd och en verksamhetsförlagd del.

Det högskoleförlagda arbetet är problembaserat och varierar mellan föreläsningar, grupparbeten, skapande aktiviteter och projektarbeten. Utbildningen utgår från studenternas olika verksamhetsområden och skall utgöra en organisatorisk sammanhållen helhet.

Utbildningen skall genomföras under högskolemässiga arbetsformer för att därigenom bidra till studenternas eget kunskapssökande och underlätta utforskningen av olika kunskapsområden.

Arbetsformerna och utbildningens organisation skall vidare medverka till att ge studenterna större valfrihet och vidgade möjligheter till fördjupning inom utbildningsprogrammet och därvid utveckla deras professionella lärarkompetens.

Den verksamhetsförlagda delen består av auskultationer, studiebesök, fältstudier och praktik. Dessa anpassas till studenternas förutsättningar, bakgrund och tidigare yrkeserfarenhet. Detta kan ske i samarbete med en lokal ledning eller sådana verksamhetsområden där den blivande specialpedagogen kan få tjänstgöring. Fältstudier och praktik skall ge möjlighet till fördjupning inom framtida verksamhetsområde(n). Vid auskultationer och studiebesök får studenterna inblick i andra verksamhetsformer än de redan kända.

Utbildningen skall präglas av samverkan mellan teori/praktik, pedagogik/metodik, mellan högskolan och olika verksamheter. För att hålla en tillfredsställande hög nivå på utbildningen krävs för vissa moment samverkan med andra institutioner inom HLS. I andra fall måste specifik kompetens sökas utanför högskolan.

Kunskapsutbyte länder emellan skall uppmuntras för att påskynda utvecklingen av utbildningens internationalisering.

Den för samtliga specialiseringar gemensamma baskursen (10 poäng) skall samordnas med momenten i inriktningen mot utvecklingsstörning till en väl integrerad och sammanhållen process inom utbildningen.

Samläsning av avsnitt som är relevanta för en eller flera inriktningar kommer att ske. Arbetet sker i olika gruppstorlekar, men för att en utvecklingsprocess skall kunna starta och fortsätta även efter utbildningens slut förutsätts en, under hela utbildningstiden, sammanhållen basgrupp där planering, bearbetning och uppföljning av uppgifter ingår.

En grundförutsättning för uppläggningsen är att samtliga studenter - oberoende av senare specialisering och inriktning - under utbildningens initialskede får gemensamma baskunskaper,

så att helhetsperspektivet kan uppnås. Det är viktigt att alla studenter har goda kunskaper om utvecklingsprocessen i alla åldrar.

Planeringen skall ske i samverkan mellan studenterna, deras lärare och utbildningsledningen. De samlade kunskaper och erfarenheter som dessa på olika sätt besitter skall ligga till grund för studiernas uppläggning. Studenterna bär själva ansvaret för studiearbetet. Lärarna bär ansvar för att detta studiearbete underlättas och att studenterna får all möjlig stimulans och stöd. Utbildningsledningen har att verka för övergripande samordning och för ett ändamålsenligt utnyttjande av de resurser som står till högskolans förfogande.

Planeringen och genomförandet av utbildningen skall huvudsakligen ske i form av lagarbete.

Varje student skall, som en individuellt vald fördjupning, fullgöra ett forsknings/utvecklingsarbete som samtidigt blir en del av den slutliga examinationen.

Utbildningen bygger på att studenterna deltar aktivt i undervisningen och förutsätter obligatorisk närvaro. Läraren skall presentera former för närvarokontroll och anvisningar för hur momenten kan tas igen efter frånvaro.

I undervisningen ingår föreläsningar, grupparbeten, projektarbeten, studiebesök/praktik, fältstudier/praktik, litteraturstudier, seminarier, videospelningar, gruppdiskussioner, deltagande i forskningsprojekt mm.

Utvärdering skall ske fortlöpande under utbildningens gång.

6. KUNSKAPSKONTROLL

I en processinriktad utbildning utvecklas utbildningsmålen, arbetsformerna och utvärderingsinstrumenten i studielaget. Det centrala blir där delaktighet, personligt ansvar, tillit och samspel. Muntliga eller skriftliga examinationer i små eller större grupper genomförs. Det skriftliga examensarbetet, som kan utföras individuellt eller i grupp, utgör en del av den slutliga examinationen och skall tillsammans med ovan angiven examination och praktik, visa att studenten uppnått erforderlig kompetens inom det specialpedagogiska området. Som betyg på samtliga kurser används något av uttrycken Godkänd och Underkänd. För studenter som inte blivit godkända vid ordinarie prov anordnas ytterligare minst ett prov under terminen. Studenter som underkänts två gånger i prov på kursen eller del av kursen har rätt att begära att annan lärare utses för att bestämma betyget. Framställning skall göras hos institutionsstyrelsen.

Redovisning sker muntligt eller skriftligt i form av seminarier, gruppdiskussioner, projektarbeten, fallstudie, videospelade handlednings/konsultationssamtal, ett genomfört individuellt arbete. Examensarbetet redovisas såväl muntligt som skriftligt.

7. KURSLITTERATUR

Kurslitteratur fastställs av institutionsstyrelsen vid institutionen för specialpedagogik.